

М А Є С Т А Т С Л О В А

Роджер Желязни

ХРОНІКИ АМБЕРА

У десяти книгах

КНИГА 4

Рука Оберона

Роман

ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

Серію «Маєстат слова» засновано 2004 року

Chronicles of Amber. The Hand of Oberon
Copyright © 1975 by Roger Zelazny

Друкується з дозволу спадкоємців автора
та їхніх літературних агентів,
Zeno Agency Limited (Великобританія)
за участі
Агентства Олександра Корженевського (Росія)

Переклад з англійської
Анатолія Пітика та Катерини Грицайчук
Перекладачі дякують Кайлу Іторру та Тимофію Корякіну
за допомогу в упорядкуванні приміток

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавця.*

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, 46002, тел./факс (0352) 52-06-07; 52-19-66; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com
Збут: (0352) 43-00-46, (067) 3504817

Книга поштою: тел.: (0352) 51-11-41, (067) 3501870,
mail@bohdan-books.com
тел.: (044) 296-89-56; (095) 808-32-79, nk-bogdan@ukr.net

*Для Джея Голдемана,
за дружбу та артишоки.¹*

Розділ перший

Яскравий спалах осяяння, домірний
цьому дивному сонцю...

Ось яким він був... Я бачив при світлі
дня те, що раніше відкривалося мені лише
в оздобі ясного блиску посеред пітьми: Ла-
біринт, великий Лабіринт Амбера, викар-
буваний на овальному скелястому виступі
під/над дивовижним небомор'ям.

...І я знав, завдяки внутрішньому об-
разу, який пов'язував усіх нас, що цього
разу він був справжнім. А це означало, що
Лабіринт Амбера був його першою тінню.
Це означало...

¹ Йдеться про американського біолога і письмен-
ника Джека Голдемана II (для друзів – Джея).
Він створив значну кількість оповідань, а та-
кож писав сценарії до фантастичних телесері-
алів, зокрема і до відомого «Зоряного Шляху»
(«Star Trek»).

Це означало, що сам Амбер ніколи не виходив за межі королівства Амбера, Ребми і Тір-на Ногта. А отже, місцина, в яку ми прибули, за законом першості і конфігурації, була справжнім Амбером.

Я повернувся до усміхненого Ганелона. Його борода і скуйовджене волосся вогнисто палали в безжальному світлі.

– Звідки ти дізнався? – запитав у нього я.

– Корвіне, ти ж знаєш: у мене хист до розгадування таємниць, – відказав побратим. – Я пригадав усе, що ти розповідав мені про функціонування природи Амбера: як його тіні та всі ваші війни відбиваються у світах. Я часто запитував себе, міркуючи про чорну дорогу: чи може щось відкидати тінь у сам Амбер. І мені спало на думку, що така річ мала би бути неймовірно базисною, потужною і таємною. – Він вказав на краєвид, що розгорнувся перед нами. – Як ось ця.

– Продовжуй, – мовив я.

Вираз Ганелонового обличчя змінився, і він знизав плечима.

– Отже, має бути шар реальності, глибший за твій Амбер, – пояснив він. – Саме там і було скоєно зло. Ваш звір-покровитель

привів нас у місце, яке видається саме таким, а ця пляма на Лабіринті скидається на чиюсь брудну роботу. Ти згоден зі мною?

Я кивнув.

– Мене радше не так сам висновок вразив, як твоя здогадливість, – відказав я.

– Ти випередив мене, – визнав Рендом, що стояв праворуч від мене, – але саме таке відчуття пройняло мене, м'яко кажучи, аж до кишок. Я вірю, що саме тут і закладений фундамент нашого світу.

– Іноді чужинець може бачити речі краще, ніж той, хто є їхньою частиною, – зауважив Ґанелон.

Рендом зиркнув на мене, а тоді знову зосередив увагу на краєвиді.

– Гадаєш, усе ще більше зміниться, – запитав він, – якщо ми спустимося й поглянемо ближче?

– Є тільки один спосіб з'ясувати, – відказав я.

– Тоді гайда ключем, – постановив Рендом. – Я перший.

– Гаразд.

Рендом спрямував коня праворуч, ліворуч, знову праворуч, довгою низкою

серпантинів, що зигзагами вели нас уздовж кручі. Зберігаючи той самий порядок, що й увесь день, я поїхав за ним – Ганелон був останнім.

– Здається, наразі все стабільно, – гукнув нам Рендом.

– Поки що, – відказав на те я.

– Внизу між скелями якась розколина.

Я нахилився вперед. Праворуч, на рівні овальної рівнини, зяяло жерло печери. Грот той розташувався так, що помітити його згори було неможливо.

– Ми пройдемо доволі близько, – сказав я.

– ...швидко, обережно і тихо, – додав Рендом, видобуваючи меч.

Я витягнув з піхов Ґрейсвандір, а Ганелон на один поворот позаду мене дістав свою зброю.

До розколини ми потрапили не одразу – спершу повернули ліворуч і тільки тоді пройшли повз неї. Хоч до печери лишалося ще десять чи п'ятнадцять футів, але я почув з неї сморід, природу якого встановити не зміг. Коні або відразу допетрали, що й до чого, або ж були просто песимістами по життю: тварини притисли вуха до голови,

роздули ніздрі й тривожно заіржали, не слухаючись віжок. Однак щойно ми повернули й рушили геть від того місця, вони заспокоїлися. Паніка охопила їх тільки в кінці узвозу, коли ми наблизилися до пошкодженого Лабіринту. Коні просто відмовилися підходити ближче.

Рендом зліз із коня. Він дійшов до краю візерунка й завмер, розглядаючи його. А тоді заговорив, не озираючись.

– З усього, що нам відомо, – мовив він, – шкоди було завдано навмисне.

– Здається, так, – погодився я.

– Очевидно також, що ми опинилися тут з певною метою.

– Гадаю, так і є.

– Тож, трішки напруживши уяву, можна виснувати, що ми опинилися тут, аби дізнатися, як було пошкоджено Лабіринт і що можна зробити, аби відновити його цілісність.

– Можливо. Який твій діагноз?

– Поки що жодного.

Він рушив по периметру Лабіринту праворуч – туди, де візерунок починав втрачати чіткість. Я вклав клинок у піхви

і приготувався спішуватися. Ґанелон простягнув руку і схопив мене за плече.

– Я сам можу зробити це... – почав було я.

– Але, Корвіне, – мовив він, не зважаючи на сказане мною, – здається, ближче до центру Лабіринту є маленька невідповідність. Щось, що не належить цьому місцю...

– Де?

Він показав, і я простежив за його рукою.

Біля центру лежав якийсь чужинний предмет. Патичок? Камінь? Зіжмаканий аркуш паперу? Сказати точно з такої відстані було неможливо.

– Бачу, – відповів я.

Ми злізли з коней і рушили до Рендома, який до того часу вже встиг дійти до правого краю візерунка і тепер розглядав збляклу ділянку.

– Ґанелон помітив щось ближче до центру, – сказав я.

Рендом кивнув.

– Я також це помітив, – відказав він. – Просто намагався вирішити, з якого боку краще підійти, щоби було зручніше роздивлятися. Мене не приваблює ідея блукати розбитим Лабіринтом. З іншого боку, мені

цікаво, на що я наражатиму себе, якщо спробую пройти зчорнілим краєм. Як гадаєш?

– Якщо блукатимемо тут рештками Лабіринту, можемо втратити чимало часу, – мовив я на те, – коли його опір домірний тому, що ми маємо вдома. А ще нас вчили: варто зійти зі шляху, як тебе спіткає смерть. План у мене такий: з Лабіринту доведеться піти, щойно я сягну плями. З іншого боку, торкнувшись чорноти, я можу послати сигнал тривоги нашим ворогам. Тож...

– Тож ніхто з вас цього не робитиме, – втрутився Ґанелон. – Я зроблю.

А тоді, не чекаючи на відповідь, він стрибнув з розгону на чорну ділянку, пробіг аж до центру, доволі довго чекав, перш ніж підняти якусь дрібну річ, повернувся і рушив назад. За кілька секунд потому він уже стояв перед нами.

– То був ризикований вчинок, – мовив Рендом.

Ґанелон кивнув.

– Але ви двоє досі стояли б і сперечалися, якби я цього не зробив.

Він підняв руку й простягнув її.

– Ну і що ви про це думаєте?

Ганелон стискав кинджал, що пронизував прямокутний заплямований шматочок картону. Я забрав знахідку в друга.

– Скидається на Козир, – мовив Рендом.

– Так.

Витягнувши карту, я розгладив зібгані краї. Чоловік, риси якого постали переді мною, здавався наполовину знайомим – і, звісно, наполовину чужим водночас. Світле, пряме волосся, дрібні, гострі риси, непомітна посмішка, тендітна статура.

Я похитав головою:

– Не знаю такого.

– Дайте-но поглянути, – Рендом забрав у мене карту й насупився.

– Ні, – мовив він через певний час. – Я також не знаю. Мені майже здається, що я мав би впізнати його, але... Ні.

Тієї миті коні знову взялися виражати невдоволення, ще й набагато гучніше. Нам треба було лишень трішки повернутися, щоби збагнути причину їхньої тривоги – адже воно вибрало саме ту мить, щоби виповзти з печери.

– Дідько, – сказав Рендом. І я з ним погодився.

Ганелон прочистив горло, а тоді виставив поперед себе меч.

– Хто-небудь знає, що це? – спокійно запитав він.

На перший погляд та почвара видалася мені змієподібною: через рухи і довгий товстий хвіст, який радше скидався на продовження довгого в'юнкого тулуба, а не на простий придатак. Вона пересувалася на чотирьох гнучких, наче гумових ногах, які, однак, завершувалися величезними стопами з лиховісними кігтями. Вузька голова із дзьобом похитувалася врізнобіч у ритмі рухів почвари, повертаючись до нас то одним, то іншим блякло-синім оком. Величезні крила, пурпурові і шкуркуваті, тулилися з боків. Істота та не мала ні пір'я, ні волосся, але на плечах, грудях, спині і хвості її шкіру вкривала луска. Від вістря дзьоба і до кінчика хвоста її довжина перевищувала три метри. Рух тварини відлунював тихим дзенькотом, а на її горлянці я зауважив яскравий спалах.

– Найперше, що спадає мені на думку, – мовив Рендом, – це геральдичний звір,

грифон. Ось тільки цей екземпляр лисий і багряний.

– Точно не наш національний птах, – додав я, витягуючи Грейсвандір і затримуючи його вістря на рівні голови істоти.

Почвара викинула червоний, роздвоєний язик. Здійняла на кілька дюймів крила, а тоді опустила їх. Коли її голова хиталася праворуч, хвіст повертав ліворуч, тоді ліворуч і праворуч, праворуч і ліворуч, занурюючи нас своїми рухами у напівгіпнотичний транс.

Здавалося, її значно більше цікавили коні, аніж ми: почвара прямувала повз нас до місця, де тремтіли і перебирали ногами наші скакуни. Коли я став у монстра на шляху, він заревів.

Його крила здіймалися й опадали, майоріли, наче пара невеличких вітрил, захоплена поривом вітру. Тепер він звівся на задні лапи і височів над нами. Здавалося, що він у ту мить наче вчетверо побільшав. Відтак створіння заверещало – й у вухах задзеленчав навісний, войовничий чи то вигук, чи то виклик. А тоді воно різко

опустило крила і злетіло, ненадовго здійнявшись у повітря.

Коні зірвалися й побігли. Тварюка опинилася поза зоною нашої досяжності. І тільки тоді я збагнув, звідки походило подзенькування і чим же була та яскрава штука на шиї у звіра. Монстр був прив'язаний, і довжелезний ланцюг зникав у печері. Точна його довжина негайно стала для нас чимось більшим, ніж питанням загальної ерудиції.

Розмахуючи крилами, істота зашипіла, пролетіла над нами і впала. Щоби посправжньому злетіти, почварі забракло простору для маневру. Повернувшись, я бачив, як Зірка і Вогнедишник відступали до дальнього краю овалу. Кінь Рендома Яго кинувся в напрямку Лабіринту.

Почвара знову зіп'ялася на ноги, розвернулася, неначе хотіла напасти на Яго, знову поглянула на нас і залякла. Цього разу вона опинилася значно ближче – за три-чотири метри від нас – схилила набік голову, повернувшись правим оком, а тоді розкрила дзьоб і тихо закрумкала.

– А якщо напасти зараз? – запропонував Рендом.

– Ні. Зачекай. Щось не так у її поведінці.

Доки я говорив, звір нахилив голову й опустил крила. Він тричі вдарив дзьобом по землі та знову поглянув увись. Тоді склав крила за спиною. Хвіст двічі смикнувся, а відтак жваво захитався з боку на бік. Тварина розкрила дзьоб і знову закрумкала.

Та мить спантеличила нас.

Яго зайшов у Лабіринт з боку зчорнілої ділянки. Пройшов п'ять чи шість метрів навскоси, а тоді, опинившись на лініях сили, потрапив у пастку біля Запони – наче комаха, впіймана липучкою. Коли іскри охопили його, а грива здійнялася й стала дибки, кінь заіржав від болю.

Тієї ж миті небо над нами потемніло. Але жодні водяні хмари не з'явилися в небесах. Над нами зринуло бездоганно кругле утворення – всередині червоне, жовте біля краю, – що оберталося за годинниковою стрілкою. Пролунав мелодійний передзвін, а за ним – жахливе торохтіння черкітки.

Яго борсався далі: спершу він звільнив праву передню ногу, тоді опустив її знову, щоби витягнути ліву, й дико заіржав. Іскри вже сягнули його чубка, і кінь струпував їх із шиї і тіла, наче краплинки дощу. Весь його силует охопило м'яке олійне саяво.

Ревіння наростало, і маленькі блискавки заграли у серці червоної штуки над нами. Тієї миті мою увагу привернуло деренчання: багряний грифон прослизнув повз нас і став поміж нами й гучною червоною з'явою. Відвернувшись від нас, він скоцюрбився, наче ґарґулья, і взявся спостерігати за видовищем.

Саме тоді Яго звільнив обидві ноги і став дибки. Саяво і водоспад іскор надали його обрисам ефемерності. Можливо, тієї миті він іржав, однак всі звуки поглинуло невпинне ревіння згори.

Із грімкої хмари з виттям спустився вир – яскравий, осяйний, неймовірно швидкий. Він торкнувся коня, що стояв дибки, і на мить обриси тварини стали надзвичайно великими – і так само нечіткими. А тоді кінь зник. Неначе бездоганно зба-

лансована дзиґа, вир на мить застиг на місці, а тоді почав змовкати.

Вир повільно піднявся над Лабіринтом на висоту людського зросту. А через мить увібрався всередину настільки ж швидко, як і з'явився.

Виття змовкло, ревіння стихло. Крихітні блискавки зблякли в колі. Вся конструкція вичахла та сповільнилася. Наступної митті вона обернулася на згусток темряви, а ще за секунду – зникла геть.

Куди б я не глянув, ніде не лишилося і сліду від Яго.

– Не питай, – мовив я, коли Рендом повернувся до мене. – Я також нічого не знаю.

Він кивнув, а тоді зосередив увагу на нашому багряному сусідові, який якраз задеренчав ланцюгом.

– А з цим героєм що? – запитав він, торкнувшись до меча.

– У мене склалося враження, ніби він намагається захистити нас, – сказав я, ступивши крок уперед. – Прикрий мене. Я хочу дещо спробувати.

– Ти впевнений, що можеш рухатися достатньо швидко? – запитав він. – З твоїм боком...

– Не хвилюйся, – сказав я в рази завзятіше, ніж треба було, і пішов далі.

Він мав рацію щодо мого лівого боку, де досі гоїлася і тупо боліла у відповідь на рухи ножова рана. Але правиця продовжувала стискати Грейсвандір, і це був один із тих моментів, коли я щиро вірив у свої інстинкти. У минулому я вже довірявся своїм чуттям, і вони не зраджували мені. Просто іноді такий ризик видається цілком виправданим.

Рендом рушив прямо і праворуч. Я повернувся боком і повільно випростав ліву руку так, неначе знайомився з чужим псом. Наш геральдичний друг підвівся і також повернувся.

Він знову повернувся мордою до нас, ретельно розглядаючи Ганелона, що стояв ліворуч від мене. Потім звір поглянув на мою руку. Він опустив голову і знову вдарив дзьобом об землю, тихо, булькотливо крумкаючи, а тоді підвів голову і витягнув шию. Хитнув велетенським хвостом,

торкнувся моїх пальців дзьобом, а тоді все повторив. Я обережно поклав руку йому на голову. Помахи хвостом посилилися, голова не рухалася. Я м'яко почухав йому шию – і звір повільно повернув голову, немовби насолоджувався моїми дотиками. Я прибрав руку й ступив крок назад.

– Гадаю, ми друзі, – тихо мовив я. – Спробуй, Рендоме.

– Ти кепкуєш з мене?

– Ні, я певен, що тобі нічого не загрожує. Спробуй.

– А що ти робитимеш, якщо помилишся?

– Вибачуся.

– Чудово.

Він ступив уперед і простягнув руку. Тварина лишалася привітною.

– Гаразд, – мовив Рендом на півхвилини пізніше, гладячи його шию, – і що це нам доводить?

– Це сторожовий пес.

– І що ж він стереже?

– Вочевидь, Лабіринт.

– Якийсь він недобросовісний, – мовив Рендом, відступаючи. – Я би сказав, що він мав би працювати краще. – Брат вказав на

зчорнілу ділянку. – Що і зрозуміло, якщо він привітний до всіх, крім тих, хто їсть овес та ірже.

– А я гадаю, що він дуже навіть вибірковий. Також можливо, що його посадили сюди після того, як було завдано шкоди, щоби захистити Лабіринт від подальших шкідницьких зазіхань.

– Хто ж його посадив тут?

– Сам би хотів знати. Вочевидь, цей хтось на нашому боці.

– Ти можеш продовжити випробування своєї теорії, підпустивши Ганелона ближче до грифона.

Ганелон не ворухнувся.

– Може, у вас є якийсь родинний запах, – зрештою сказав він. – А раптом він прихильний тільки до амберитів? Тож я свій хід пропускаю, дякую.

– Гаразд, це не так уже й важливо. До тепер ти висував доволі вдалі ідеї. Як же ти тепер витлумачиш події?

– З двох фракцій, що претендують на трон, – сказав він, – та, що складалася з Бранда, Фіони та Блейза, як ви казали, краще зналася на природі сил, які вплива-

ють на долю Амбера. Бранд же не повідомив тобі подробиці – хіба що ти сам опустил у розповіді певні пов'язані з цим факти – однак мені здається, що пошкодження Лабіринту і є тим засобом, за допомогою якого його союзники отримали доступ до вашого королівства. Хтось один (або й не один) із них скоїв це лихо, відкривши чорну дорогу. Якщо сторожовий пес реагує на родинний запах або інший код, яким володієте ви, то він насправді міг весь час бути тут і нічого не заподіяти злочинцям.

– Можливо, – зауважив Рендом. – Маєш ідеї, як це могло трапитися?

– Імовірно, – відказав Ґанелон. – Якщо захочете, я дам вам можливість подивитися на це.

– А що для цього потрібно?

– Ходіть сюди, – він обернувся і рушив до краю Лабіринту.

Я пішов за ним, Рендом також. Сторожовий грифон крався біля мене. Ґанелон повернувся і простягнув руку.

– Корвіне, чи міг би ти дати мені той кинджал, що я для нас роздобув?

– Тримай, – я витягнув зброю з-за пояса і передав її.

– Повторюю, що для цього потрібно? – допитувався Рендом.

– Амберська кров, – відказав Ґанелон.

– Не певен, що ця ідея мені до вподоби, – відказав Рендом.

– Тобі потрібно лишень проштрикнути палець, – відказав він, простягаючи лезо, – і нехай краплинка крові впаде на Лабіринт.

– І що трапиться?

– Спробуй і побачиш.

Рендом зиркнув на мене:

– Що скажеш на таке?

– Вперед. Дізнаймося правду. Я заінтригований.

Він кивнув.

– Гаразд.

Рендом взяв у Ґанелона лезо і штрикнув вістрям мізинець лівої руки. Тоді він стиснув палець, тримаючи його над Лабіринтом. З'явилася червона намистинка, збільшилася, затремтіла і впала.

Тієї ж миті над плямою здійнявся ледь помітний дим, а разом з ним – гучний тріск.

– Бодай я скис! – вражено мовив Рендом.

– Ось тобі й на, – мовив Ґанелон. – Так це і робиться.

Виникла крихітна плямка, поступово збільшуючись до розміру півдоларової монети.

Та крапочка була малесенькою копією величезної плями праворуч від нас. Сто-рожовий грифон тихо вискnuв і відступив, швидко крутячи головою між нами.

– Розслабся, друже. Спокійно, – я простягнув до нього руку і заспокоїв.

– Але що ж могло спричинити таку велику... – почав було Рендом, а тоді повільно кивнув.

– І все ж таки, що? – запитав Ґанелон. – Я ні сліду не бачу там, де зникла твоя кров.

– Амберська кров, – мовив Рендом. – Ти сьогодні просто повнишся прозріннями, чи не так?

– Попроси в Корвіна розповісти тобі про Лоррейн, місцину, де я мешкав так довго, – мовив він. – Місце, де розширювалося чорне коло. Я дуже уважний щодо впливу таких сил, хоч і знаю їх лише з відстані. Ці питання ставали для мене все зрозумілішими завдяки тому, що я вивчав від вас. Так,

тепер мене охоплюють прозріння, адже я знаюся на цих каверзах. Запитай Корвіна, що він думає про макітру свого генерала.

– Корвіне, – сказав Рендом, – дай мені проколотий Козир.

Я витягнув його з кишені і розрівняв. Плями тепер здавалися ще лиховіснішими. Вразила мене й інша річ: не вірилося, що цей Козир виготовив мудрий чарівник Дворкін, колишній митець і наставник Оберонових дітей. До цієї миті мені не спадало на думку, що хтось інший міг би зробити таке. І хоча стиль видавався трохи знайомим, ця робота не належала йому. Де ж іще я бачив такі ретельно вивірені лінії, не спонтанні, як у майстра, а такі, неначе кожен рух ретельно обмірковувався, перш ніж ручка торкнеться паперу? Була тут ще якась хиба: рівень схематизації відрізнявся від наших Козирів, буцімто митець працював зі старими спогадами, про-світками й описами, а не з живою людиною.

– Козир, Корвіне. Дай, будь ласка, – мовив Рендом.

Було в його тоні щось таке, що змусило мене завагатися. Закралось відчуття, нібито

він зміг обігнати мене у чомусь дуже важливому – а такі відчуття я геть не люблю.

– Я тут заради тебе гладив ось того бридкого стариганя і навіть порізався для нашої справи, Корвіне. Дай мені його.

Я простягнув карту, і моє збентеження наростало, коли він взяв її до рук і насупився. Чому я раптом почав поводитися як бовдур? Невже ніч у Тір-на Ногті сповільнює мозкову активність? Чому...

І тут Рендом почав лаятися. Низка виголошених ним проклять перевершувала все чути мною за довгу військову кар'єру.

А тоді:

– Що це? – запитав я. – Не розумію.

– Амберська кров, – нарешті мовив він. – Хто б це не зробив, він спершу пройшов Лабіринтом, розумієш? Потім вони стояли там, у центрі, й викликали його через Козир. Коли він відповів і було встановлено надійний зв'язок, вони вдарили його. Його кров, як і моя власна, пролилася на Лабіринт, знищуючи частину візерунку.

На кілька глибоких вдихів запала тиша.

– Пахне якимось ритуалом, – зауважив я.

– Дідько забори ритуали! – вигукнув він. – Дідько їх усіх бери! Хтось із них помре, Корвіне. Я вб'ю його – або її.

– Я досі не...

– Я дурень, – відказав він, – тому що не побачив це одразу. Поглянь! Ближче поглянь!

Він тицьнув мені проколотий Козир. Я вдивлявся в нього – і досі нічого не бачив.

– А тепер поглянь на мене! – продовжував він. – Глянь на мене!

Я послухався. Тоді знову глянув на карту. І збагнув, до чого він веде.

– Для нього я ніколи не був чимось більшим за шепіт життя у пільмі. Але вони використали мого сина для цього, – мовив він. – Отже, це зображення Мартіна.